

Bilimsel Bir Makale Nasıl Hızlı Okunur ve Anlaşılır?

İsmail YILDIZ*, Muhammet Ali VARKAL*, Emin ÜNÜVAR*

Bilimsel Bir Makale Nasıl Hızlı Okunur ve Anlaşılır?

Bilimsel bir makale başlık, özet, giriş, gereç ve yöntem, bulgular, tartışma ve kaynaklar kısımlarından oluşur. Bir makaleyi hızlı değerlendirmek için “üçlü geçiş” sistemini kullanabiliriz.

Anahtar kelimeler: Makale, hızlı okuma, üçlü geçiş sistemi

Çocuk Dergisi 2015; 15(1):1-2

How to Read and Understand a Journal Article?

The structure of a scientific paper consists of a title, abstract, introduction, material, and method, results, discussion and references. We can use three-pass system to evaluate an article fastly,

Keywords: Article, speed-reading, three-pass system

J Child 2015; 15(1):1-2

Bilimsel bir makale nasıl hızlı okunur ve anlaşılır?

Bilimsel makale özgün araştırma sonuçlarını tanımlayan, yazılmış ve basılmış bir yazıdır. Bilimsel bir makale, okuyan kişiye metottan yararlanma, bilimsel sonuçları ve gözlemleri değerlendirme olanağı sağlar. Bilimsel bir makale okumanın amacı; konuya hâkim olmak, o konu hakkında güncel bilgilere sahip olmak, yeni yaklaşımları öğrenmek ve bilimsel ilgi ve öğrenme isteğidir ⁽¹⁾.

Bilimsel makale türleri; olgu sunumu, özgün araştırma, derleme, meta-analiz, editöre mektup ve deneyimlerin paylaşılması şeklinde olabilir. Bu bilimsel makale türleri kanıt düzeyine göre zayıftan güçlüye doğru sıralandığında; hayvan çalışmaları ve verileri, in-vitro çalışmalar, editöre mektup, klinik görüşler, olgu sunumları, vaka-kontrol çalışmaları, kohort çalışmalar, randomize kontrollü çalışmalar ve meta-analizler şeklindedir ^(1,2).

Bilimsel bir araştırma makalesinin çatısı giriş, yöntem, bulgular ve tartışmadan oluşur, bölümlerin

ingilizce baş harflerinin kısaltmasından oluşan “IMRAD” (Introduction, Material&Methods, Results, Discussion) terimi ile adlandırılır ⁽³⁾. Yayınlanmış bir araştırma makalesi başlık, özet, giriş, gereç ve yöntem, bulgular, tartışma, sonuç ve kaynaklar kısımlarından oluşur. Başlık kısmı makaleyi tanımlayıcı olmalıdır.

Özet kısmı; makalede ne yapıldığını ve temel bulguların ne olduğunu yansıtmalıdır.

Giriş kısmı; çok uzun olmamalı, araştırılan sorunu açıkça belirtmeli ve araştırmacının asıl amacını bildirmelidir.

Materyal-metod kısmında; verilerin nasıl toplandığı, çalışmada kullanılan yöntemler ve istatistik yöntemleri açıkça tarif edilmeli ve etik onayı yazılmalıdır.

Bulgular kısmında; araştırmacı bulguları yorum yapmadan açıkça belirtmelidir.

Tartışma kısmında; araştırmadaki iddiaların sonuçlarla desteklenip desteklenmediği belirtilmeli, araştırmanın bulguları daha önce yapılan araştırmalarla kıyaslanmalı ve yorumlanmalıdır.

Sonuç kısmında, araştırmanın temel sonucu ve ulaşılan öneriler belirtilmeli, ek olarak daha sonra yapılacak araştırmalar için öneriler verilmelidir.

*İ. Ü. İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Genel Pediatri Bilim Dalı
Yazışma adresi: Doç. Dr. İsmail Yıldız, İ. Ü. İstanbul Tıp Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Genel Pediatri Bilim Dalı, 34093 Çapa / İstanbul
e-posta: drismail810@yahoo.com

Kaynaklar kısmında; kullanılan literatürlerin güncel olmasına ve araştırmada sırası ile belirtilmesine özen gösterilmelidir. Kaynakların ilgili derginin yazım kurallarına uygun olarak yazılmasına dikkat edilmiştir ^(3,4).

Günümüzde tüm tıp literatürüne hâkim olmak ve tüm makaleleri okumak oldukça zordur. Çünkü binlerce biyomedikal dergi mevcut ve neredeyse her dakikada bir makale yayınlanmaktadır ⁽⁵⁾. Bilimsel bir makalenin hızlıca nasıl değerlendirileceğinin bilinmesi birçok makalenin kısa bir sürede gözden geçirilebilmesini sağlar. Bir makale “üç geçişli sistem” ile hızlıca değerlendirilebilir ⁽⁶⁾.

İlk geçişte; makale hakkında genel bir fikir elde edilir. Yani kuşbakışıyla, 5-10 dk.’da makale değerlendirilmesi yapılır. Bu geçişte sırasıyla; makalenin başlığı, özeti, makalenin kısım ve alt kısımlarının başlıkları, varılan sonuçlar okunur ve kaynakçaya göz atılır. İlk geçiş basamağında makalenin kategorisi, bağlamı, doğruluğu, katkıları ve anlaşılabilirliği nedir sorularına yanıt alınması gerekir. İlk bakış ile makalenin okunup okunmayacağına karar verilir. Okunmaya değer görülürse ikinci geçişe geçilir ⁽⁶⁾.

İkinci geçişte, makalenin içeriğinin kavranması sağlanır. Bu geçişte makale büyük özenle diğer kısımlarıyla birlikte okunur. Makaledeki şekillere, tablolara ve istatistiksel incelemelere ayrıntılı bakılır. Bu geçiş kısmı yaklaşık olarak 1 saat zaman alabilir. Bu geçişte makalenin içeriği kavranmış olur ⁽⁶⁾.

Üçüncü geçişte, makalenin derinlemesine ve tümüyle anlaşılması sağlanır. Makalenin ayrıntılarına iyice dikkat edilir. Makalenin güçlü ve zayıf yanları tespit edilir. Bu geçiş döneminin süresi okuyucunun tecrübesine göre birkaç saati alabilir ⁽⁶⁾. Okunan ve derlenen makaleler arşivlenir ve gereğinde kullanılır.

Sonuç olarak, her makalenin okunabilmesi için yeterli zaman olmayabilir. Ama kısa zamanda, etkili ve hızlı bir okuma ile makale hakkında bir ön fikir elde edilebilir.

KAYNAKLAR

1. **Greenhalgh T.** How to read a paper: The basics of evidence based medicine. 5th edition, Wiley Blackwell, 2014.
2. **Peh WC, Ng KH.** Basic structure and types of scientific papers. *Singapore Med J* 2008;49(7):522-5.
3. **Alexandrov AV.** How to write a research paper. *Cerebrovasc Dis* 2004;18(2):135-8. <http://dx.doi.org/10.1159/000079266>
4. **Sconfienza LM, DiLeo G, Muzzupappa C, Sardanelli F.** The abstract format of original articles: differences between imaging and non-imaging journals. *Eur Radiol* 2011;21(11):2235-43. <http://dx.doi.org/10.1007/s00330-011-2202-7>
5. **Galipeau J, Moher D, Skidmore B, Campbell C, Hendry P, Cameron DW, et al.** Systematic review of the effectiveness of training programs in writing for scholarly publication, journal editing, and manuscript peer review (protocol). *Syst Rev* 2013;2:41-7. <http://dx.doi.org/10.1186/2046-4053-2-41>
6. **Keshav S.** How to read a paper. *ACM SIGCOMM Computer Communication Review* 2007;37(3):83-4. <http://dx.doi.org/10.1145/1273445.1273458>